

ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ: СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ**LEGAL MONITORING: STATUS AND WAYS OF IMPROVEMENT**

**Іванчук В.С., аспірантка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції
Національного університету «Одеська юридична академія»**

Стаття присвячена дослідженню та комплексному аналізу стану та шляхів удосконалення правового моніторингу як нового виду юридичної діяльності. Зокрема, встановлено, що моніторинг якості законодавства та практики його застосування з метою виявлення недоліків і подальшого вдосконалення нормативно-правової бази має бути системною та постійною функцією органів публічної влади.

Акцентовано увагу на тому, що правовий моніторинг є важливою умовою ефективного функціонування правової системи, адже впливає на реалізацію практично усіх функцій правової системи, а його належна інституціоналізація дозволить перейти на новий рівень державного та правового розвитку України як сучасної держави. Між тим, моніторинг є невід'ємною складовою законотворчого процесу як процесу, спрямованого на підготовку та прийняття законів, а також процесу внесення змін до законів, оскільки без його проведення законотворчість не буде дієвою, повноцінною, вона не зможе ефективно виконувати свою функцію, регулюючи різні відносини сучасного соціуму, який щодня ускладнюється.

Подано наукові позиції щодо бачення векторів подальшого розвитку інституту правового моніторингу.

Зроблено висновок, що в Україні, на жаль, досі не розглянуто питання щодо закріплення правового моніторингу на законодавчому рівні, немає ні Закону України «Про правовий моніторинг», також відсутній Закон України «Про нормативно-правовий акт». При цьому, вказані акти є важливими для нашої країни, нашого законодавства щоб підвищити ефективність нормативно-правових норм. Вказане необхідно також для виділення правового моніторингу на законодавчому та на практичному рівні, а тому, вбачається, нагальним є питання прийняття законодавчих актів щодо організації та проведення правового моніторингу. При цьому, для впровадження інституту правового моніторингу як системної, планової та постійної діяльності органів публічної влади, передусім, необхідно закріпити його на нормативному рівні.

Автором зазначено, що незважаючи на всі складнощі, запровадження інституту правового моніторингу на теперішній час є дуже актуальним абсолютно для більшості державних органів влади, громадянського суспільства та для багатьох інших органів та організацій, діяльність яких засновано на конституційному партнерстві, а також спрямовано на створення несуперечливого та взаємоузгодженого українського законодавства.

Ключові слова: інститут правового моніторингу, моніторинг законодавства, моніторинг правозастосовної практики, нормативно-правовий акт, правова система, правовий моніторинг, правове регулювання, якість законодавства.

The article is devoted to the study and comprehensive analysis of the status and ways of improving legal monitoring as a new type of legal activity. In particular, the author establishes that monitoring of the quality of legislation and its application practice with a view to identifying shortcomings and further improving the regulatory framework should be a systematic and permanent function of public authorities.

The author emphasizes that legal monitoring is an important condition for the effective functioning of the legal system, since it affects the implementation of virtually all functions of the legal system, and its proper institutionalization will allow moving to a new level of state and legal development of Ukraine as a modern state. Meanwhile, monitoring is an integral part of the lawmaking process as a process aimed at drafting and adopting laws, as well as the process of amending laws, since without it, lawmaking will not be effective, complete, and will not be able to effectively perform its function of regulating various relations of the modern society which is becoming more and more complex every day.

The author presents scientific positions on the vision of vectors for further development of the legal monitoring institute.

It is concluded that, unfortunately, Ukraine has not yet considered the issue of enshrining legal monitoring at the legislative level, there is no Law of Ukraine "On Legal Monitoring", and there is no Law of Ukraine "On Regulatory Legal Act". At the same time, these acts are important for our country and our legislation in order to increase the effectiveness of regulatory and legal norms. This is also necessary for the allocation of legal monitoring at the legislative and practical level, and therefore, it seems, the issue of adopting legislative acts on the organization and conduct of legal monitoring is urgent. At the same time, in order to introduce the institution of legal monitoring as a systematic, planned and permanent activity of public authorities, it is first of all necessary to enshrine it at the regulatory level.

The author notes that despite all the difficulties, the introduction of the legal monitoring institute is currently very relevant for the majority of public authorities, civil society and many other bodies and organizations whose activities are based on constitutional partnership and are aimed at creating consistent and mutually agreed Ukrainian legislation.

Key words: institution of legal monitoring, monitoring of legislation, monitoring of law enforcement practice, legal act, legal system, legal monitoring, legal regulation, quality of legislation.

Постановка проблеми. Правова глобалізація та інформатизація, які відбуваються на теперішній час, знаходять свого відображення, у тому числі, в нормативно-правових актах. Між тим, продукуючи певну стратегію та тактику розвитку правового життя, необхідно не лише належним чином застосовувати правила і прийоми юридичної техніки, але й враховувати позитивний та негативний вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, що дасть змогу сформулювати якісний та ефективний правовий інструментарій.

Слід вказати, що нині Україна перебуває на досить складному етапі формування, адже реалії сьогодення зумовили необхідність по-новому поглянути на чималу кількість проблем державно-правового розвитку, які проявилися активно або ж набули нових форм вираження. Вагомою детермінантою реалізації сучасної концепції розбудови України як держави з режимом конституційної законності є те, що її успіх безпосередньо залежить від

того, наскільки захищеним і забезпеченим буде основний конституційний принцип – принцип верховенства права.

На жаль, на сучасному етапі становлення України як правової держави система законодавства не відповідає критеріям «якості закону», а законодавче регулювання досить часто не є чітким та послідовним, допускає неоднозначне тлумачення норм права, а також існування суперечливих, конфліктуючих між собою положень. Вказане ж зумовлює виникнення негативних наслідків для не тільки для правової системи України в цілому, а й реалізації суб'єктивних прав кожної людини.

У той же час, вбачається, потужним інструментом забезпечення ефективності нормативно-правових актів та практики їх застосування, що дозволяє побачити сучасний стан законодавства, дійсну картину його роботи, оцінити якість правового регулювання і з'ясувати причини гальмування досягнення поставлених правових цілей, став правовий моніторинг. Саме вказаний право-

вий інструмент дозволяє контролювати не тільки аспекти виконання чинного законодавства у процесі правореалізаційної і, зокрема, правозастосовної практики, визначаючи якість та ефективність прийнятих нормативно-правових актів, а й процес правотворчості, що дає змогу привести систему національного законодавства у відповідність критеріям «якості закону».

Разом із тим, правовий моніторинг є порівняно новим та не достатньо вивченим правовою наукою явищем, поняття, доктрина та методологія якого в Україні тільки зароджується. Вказане обумовлює актуальність обраної теми.

Стан дослідження. Проблемам, що є важливими як у теоретичному, так і в практичному аспектах для осмислення предмету дослідження, приділяли увагу у своїх працях такі фахівці та науковці: Т.О. Анцупова, М.В. Афанасьєва, Т.М. Барабаш, Ю.С. Бахтіна, О.В. Білоскурська, О.Г. Варич, Є.В. Довженко, В.В. Дудченко, О. В. Зайчук, С.В. Ківалов, О.Л. Копиленко, О.В. Муза, Н.Р. Нижник, І.І. Онищук та інші. Разом із тим, вказані автори безпосередньо аналізовану проблематику не досліджували, а розглядали питання більш загальні. У той же час, опрацювання стану та шляхів вдосконалення правового моніторингу як важливої умови ефективного функціонування правової системи вимагає подальших наукових пошуків.

Внаслідок чого, метою даної статті є дослідження та комплексний аналіз стану та шляхів вдосконалення правового моніторингу як важливої умови ефективного функціонування правової системи.

Виклад основного матеріалу. У світлі конституційної реформи, в умовах постійних змін законодавчої бази з метою її наближення до вимог Європейського Союзу, очевидно, існує нагальна потреба більш прискіпливо, обдуманно приймати закони, оскільки поспішні рішення призводять до постійного внесення поправок, доповнень і як результату – прогалин, колізій чи дублювань правових норм. Все це позначається на низькій ефективності та дієвості законодавчих актів [3, с. 11].

«Разом із тим, сформовані в Україні підходи до оцінки результатів здійснення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх нормотворчих і правозастосовних функцій та повноважень зводяться до фрагментарного аналізу органами публічної влади, інститутами громадянського суспільства, засобами масової інформації системи українського законодавства, найбільш гострих проблем її відповідальності вимогам актуальності, дієвості з урахуванням динаміки зміни потреб країни, її відповідності загальноновизнаним принципам і нормам міжнародного права» [12].

Слід акцентувати увагу на тому, що реформування правової системи, насамперед, пов'язується з нагальною необхідністю проведення модернізації трьох основних її напрямків: конституційного, законодавчого та судового. При цьому, вказані напрями тісно взаємопов'язані, адже, приміром, судове реформування неможливе без створення відповідної законодавчої бази, а втілення норм закону – без належного функціонування судової системи. Саме тому надзвичайно актуальним для України є необхідність дослідження проблем застосування нового юридичного інструментарію – правового моніторингу, що дозволяє контролювати якість та ефективність законодавства в умовах його динамічного розвитку, з'ясувати зв'язок між поставленими цілями та досягнутими результатами у сфері реалізації права.

І тут слід погодитися з М.В. Афанасьєвою, яка вказує, що у сучасних умовах регулювання суспільних відносин одного лише прийняття закону недостатньо. Правотворець має цікавитися результатами своєї діяльності, тому моніторинг якості законодавства та практики його застосування з метою виявлення недоліків і подальшого вдосконалення нормативно-правової бази має бути системою та постійною функцією органів публічної влади [1].

Так, сучасним інноваційним інститутом державного управління та розвитку громадянського суспільства став правовий моніторинг. На основі його результатів можуть своєчасно вироблятися, якісно використовуватися та ефективно реалізовуватися адекватні державні рішення, націлені на захист громадян [9]. Можна говорити і про новий вид юридичної діяльності – правовий моніторинг, який повинен стати функцією органів державної влади та інституту громадянського суспільства.

Зазначимо, що взаємодія державних органів та інститутів громадянського суспільства щодо проведення правового моніторингу в сучасній державі є знаковою. Адже надає змогу дослухатися та враховувати реакцію та думки громадськості, а також виступати з пропозиціями та рекомендаціями. Також допомагає забезпечувати не лише легальність, а й легітимність – що є ознакою громадянського, демократичного суспільства та сучасної держави.

Між тим, на жаль, на теперішній час в Україні відсутнє ефективне використання правового моніторингу на всіх рівнях нормотворчої діяльності та прийняття правових рішень, у тому числі, моніторинг локальних правових актів органів місцевого самоврядування та органів державної влади.

Однак в сучасних умовах інформаційно-правового розвитку України «правовий моніторинг є необхідним для реалізації принципу верховенства права, підвищення якості прийнятих політико-правових рішень і транспарентності правотворчої діяльності, зниження рівня суперечливості законодавства, досягнення стабільності правової політики, підвищення рівня правосвідомості та правової культури населення, впорядкування діяльності у сфері законотворчості, забезпечення єдиного правового простору держави й підвищення ефективності правозастосовної практики» [11, с. 176].

Потрібно зазначити, що правовий моніторинг не є новим для демократичних країн. Моніторинг законодавства застосовується таких державах як Великобританія, Франція, Італія, Німеччина та інші. Як стверджують зарубіжні дослідники, інституціоналізація надає певні переваги: сприяє врахуванню методологічних аспектів і вимог на стадії підготовки нормативно-правового акту; гарантує доступність необхідних фінансових і кадрових ресурсів; забезпечує оптимальну синхронізацію оцінки з процесом прийняття законодавчого рішення і, таким чином, оптимізує інтеграцію результатів оцінки в цей процес.

Видається, можна і треба скористатись й зарубіжним досвідом з цього питання. Досвід провідних країн західної демократії переконливо доводить, що розвиток системи правового моніторингу дозволяє у перспективі створити якісно нову модель державного управління [4, с. 5]. Однак треба погодитися із застереженням, що «сліпе копіювання іноземного досвіду досить часто виявляється не ефективним, оскільки при цьому не враховуються особливості національної системи показників».

Як слушно зазначає П.І. Занадрук, слід «продумати питання навчання і підвищення кваліфікації співробітників, котрі здійснюють і будуть у майбутньому безпосередньо здійснювати моніторинг. До моніторингової діяльності повинні залучатися професіонали, котрі володіють спеціальними знаннями у сфері законотворчості і правозастосування, мають досвід такої діяльності, щоб працювати компетентно, зі знанням справи, і мають відповідні особисті якості, які будуть сприяти успішному здійсненню такої діяльності. При проведенні моніторингу об'єктивність отриманих фактів в більшості залежить від суб'єкта-дослідника, його пізнавальних здібностей та критично-інтелектуальних зусиль. Такий дослідник повинен, насамперед, володіти відповідними професійними аналітичними методами» [8].

Автор також вказує, що для «сучасної дійсності характерним є величезний ріст обсягів інформації. Йде побу-

дова інформаційного суспільства і електронної держави. Світ входить в новий рівень технологій, відбувається цифрова трансформація. Цифровий світ потребує побудови адекватної новій технологічній реальності моделі правового регулювання. За цими новими цифровими технологіями необхідно проводити й оцінку якості нормативно-правових актів. Все це збільшує можливості правового моніторингу. Однак для цього спеціалісти, котрі будуть проводити моніторинг, повинні мати відповідну юридичну і технологічну освіту» [8].

Отже, результати розглядання науковцями правового моніторингу можуть допомогти аналізу результатів правового регулювання в суспільстві, уникнення правових колізій та суперечностей у законодавстві.

Адже механізм правового регулювання являє собою сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на свідомість та поведінку людей, а метою правового моніторингу є забезпечення ефективності втілення змісту правових норм у можливу правмірну поведінку особи шляхом усвідомлення індивідумом ціннісних орієнтацій про право та формування позитивних мотивів правової поведінки. Саме цей факт знаходить пояснення у властивій праву тенденції досягнення максимальної визначеності юридичної регламентації суспільних відносин.

Видається обґрунтованою думка про те, що правовий моніторинг має здійснюватися на різних рівнях та відповідно до поставлених завдань в межах законних повноважень органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями. Водночас, в Україні діяльність публічних інститутів у цій сфері недостатньо скоординована, не є обов'язковою, характеризується відсутністю відповідної методологічної бази, внаслідок чого не здатна забезпечити отримання достовірних результатів, що є визначальними для планування подальшої нормотворчої діяльності, визначення її стратегії, системного розвитку, а отже не впливає на результати правозастосування [12, с. 28].

У цьому напрямку особливу увагу в рамках дослідження правового моніторингу хотілось би звернути на етап оцінки ефективності дії нормативно-правових актів (норм права). Останній залежить від складного комплексу факторів, що характеризують соціально-економічну, політичну, правову, моральну ситуацію в країні. Саме тому визначальним є можливість виокремлення основних правових чинників, що у значній мірі впливають на оцінку ефективності нормативно-правових актів, зокрема, якість самого законодавства, ефективність правозастосовчої діяльності, рівень правосвідомості правозастосовника і населення.

Не менш важливим, на нашу думку, є врахування значення різноманітних засобів досягнення цілей правових норм і соціальної корисності самих норм, тобто можливість у процесі проведення правового моніторингу співвідношення поставлених завдань (цілей) та досягнутих результатів, які передбачалось законодавцем досягти. Останні можуть бути позитивними (корисними) і негативними (шкідливими), а отже, здатні характеризувати з такої точки зору окрему правову норму чи нормативно-правовий акт. Разом з тим потрібно враховувати той фактор, що по-перше, отримані результати (як позитивні, так і негативні) можуть бути законодавцем не передбачені, а по-друге, законодавство в напрямку досягнення цілей правових норм є ефективним, але через великий обсяг негативних результатів виявляється соціально шкідливим чи не корисним для суспільства. Тому оцінка ефективності дії нормативно-правових актів як один з етапів процесу правового моніторингу не передбачає виключно оцінювання їх результативності, а включає такий важливий аспект, як оцінка соціальної корисності досягнутих результатів. Проте, зауважимо, що текстуально, одна

частина нормативно-правових актів може взагалі не містити відповідні цілі, а інша – передбачає їх в абстрактному, неповному та нечіткому змісті. У зв'язку з цим, такі обставини, з одного боку, здатні спонукати суб'єкта правового моніторингу до суб'єктивного (на власний розсуд) формування цілей відповідного нормативно-правового акта, а з іншого – текстуальна абстрактність цілей нормативно-правового акта призводить до непридатності їх використання в якості критеріїв оцінки ефективності дії такого нормативно-правового акта. В такому випадку, видається, необхідно застосовувати додаткові, допоміжні можливості оцінки ефективності дії нормативно-правових актів, наприклад, шляхом проведення соціологічних досліджень, висновки яких би характеризували результативність дії відповідних нормативно-правових актів і в якісному і навіть в кількісному показнику.

У процесі здійснення оцінки ефективності дії нормативно-правових актів в рамках правового моніторингу безперечно має враховуватись той фактор, що в межах свого змістовного наповнення норми права повинні фіксувати лише реально існуючі можливості, вони не можуть відриватися від суспільної дійсності. Норми права повинні моделювати лише суспільні відносини, що вже існують, які достатньо сформовані, чітко визначені, хоча ще і не отримали остаточного розвитку. Тому ефективне правове регулювання може бути забезпечене на основі тісної взаємодії відображеного в праві досягнутого рівня розвитку суспільних відносин з прогностичними, програмними моментами, тобто закріплення в праві найближчих і перспективних цілей.

Видається, питання про важливість створення Інституту правового моніторингу повинне стояти гостро, щоб удосконалити нашу законодавчу базу.

Елементи правового моніторингу застосовуються різними органами державної влади, інститутами громадянського суспільства. Так, Міністерство юстиції України має завданням вдосконалення законодавства, а також і систематизацію; пропозиції щодо правових реформ, розроблення нормативно-правових актів та міжнародних договорів. На Дослідницьку службу Верховної Ради України покладено проведення наукових досліджень законодавчого регулювання суспільних відносин, здійснення тематичних досліджень з питань, пов'язаних з опрацюванням законопроектів, що перебувають на розгляді у Верховній Раді України, розглядом Білої книги, поданої Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України, інших актуальних проблем державної політики, дослідження ефективності реалізації прийнятого законодавчого акта за зверненням профільного комітету Верховної Ради України, консультативну участь у розробленні проектів законів України із найважливіших питань розвитку суспільства та держави, а також проекту Плану законопроектної роботи Верховної Ради України, здійснення моніторингу його реалізації за зверненням Голови Верховної Ради України, профільного комітету [13]. Національна академія правових наук як державна наукова організація бере участь у реалізації державної політики у сфері правових дослідження, займається питаннями визначення пріоритетних напрямів побудови правової держави, науковим забезпечення правотворчої діяльності органів державної влади, вивченням та узагальненням механізмів реалізації актів законодавства тощо [14]. Також існують і неприбуткові організації, які створюються для стимулювання проведення реформ в правовій, політичній, суспільній сферах в Україні.

Одним зі свідчень усвідомлення значення правового моніторингу в Україні державними інституціями стало «Розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання проведення інституційної реформи у сфері використання майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» від 10.10.2012 р. № 767-р,

яким на Міністерство юстиції, Міністерство економічного розвитку і торгівлі та Міністерство закордонних справ України було покладено обов'язок опрацювати питання щодо розроблення та впровадження електронної системи планування, проведення моніторингу та оцінки стану адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу відповідно до зобов'язань України за Угодою про асоціацію» [6].

Як видається, для впровадження інституту правового моніторингу як системної, планової та постійної діяльності органів публічної влади необхідно закріпити його на нормативному рівні, як мінімум прийняти Положення про правовий моніторинг та методику здійснення. Для ефективної роботи в даній сфері необхідно визначити проведення правового моніторингу як постійну функцію й покласти обов'язок її організації та координації на Міністерство юстиції України зі встановленням обов'язку підготовки плану заходів щодо реалізації нових законів, оцінювання ефективності їх реалізації з включенням таких планів до показників ефективності діяльності органів публічної влади.

Слід вказати, що в Україні, на жаль, досі не розглянуто питання щодо закріплення правового моніторингу на законодавчому рівні, немає ні Закону України «Про правовий моніторинг», також відсутній Закон України «Про нормативно-правовий акт». При цьому, вказані акти є важливими для нашої країни, нашого законодавства щоб підвищити ефективність нормативно-правових норм. Вказане необхідно також для виділення правового моніторингу на законодавчому та на практичному рівні, а тому, вбачається, нагальним є питання прийняття законодавчих актів щодо організації та проведення правового моніторингу.

Між тим, створення законів та інших законодавчих актів правових норм постійної дії і загального поширення складає основну частину роботи і відповідальності будь-якого парламенту у вимірі часу, уваги, використання ресурсів [2].

На теперішній час можна стверджувати, що моніторинг є невід'ємною складовою законотворчого процесу як процесу, спрямованого на підготовку та прийняття законів, а також процесу внесення змін до законів, оскільки без його проведення законотворчість не буде дієвою, повноцінною, вона не зможе ефективно виконувати свою функцію, регулюючи різні відносини сучасного соціуму, який щодня ускладнюється. Завдання правового моніторингу полягає у забезпеченні досягнення поставлених законодавцем очікуваних цілей шляхом забезпечення правової якості законодавства, а також оцінки ефективності законодавства.

Вищевказане дозволяє стверджувати, що офіційне визначення, завдання, стадії, процес застосування, обов'язковість проведення правового моніторингу нормативно-правових актів та їх застосування, потребує прийняття окремого закону «Про правовий моніторинг» або хоча б передбачення в проекті закону «Про нормативно-правові акти».

Варто зазначити, що В.М. Косович пропонує доповнити проект «Закону України «Про нормативно-правові акти»» статтею «Правотворчий моніторинг», який є складовою нормотворчого процесу, здійснюється з метою виявлення необхідності та можливостей удосконалення чинного або створення нового нормативно-правового акта на основі оцінки результатів праворегулятивного впливу чинного нормативно-правового акту» [10].

Ю.В. Градова вважає, що існує загальна потреба в урегулюванні моніторингу законодавства та правозастосовної практики шляхом прийняття Закону України «Про правовий моніторинг». Автор пропонує відобразити в зазначеному нормативному правовому акті такі основні положення (Стаття 1. Визначення термінів; Стаття 2. Мета та завдання правового моніторингу; Стаття 3. Принципи правового моніторингу, Стаття 4. Види правового моніторингу, Стаття 5. Суб'єкти моніторингової діяльності та їх повноваження, Стаття 6. Стадії проведення моніторингу законодавства та правозастосовної практики, Стаття 7. Результати проведення правового моніторингу, Стаття 8. Відповідальність за невиконання рішення, прийнятого за результатами правового моніторингу) [5].

М.В. Афанасьєва пропонує «закріпити поняття та концепцію правового моніторингу у Положенні про правовий моніторинг та методику його здійснення. Автор вважає, що у Положенні має бути визначено правовий моніторинг як комплексну, планову постійну діяльність органів публічної влади в межах своїх повноважень зі збору, узагальнення, аналізу й оцінювання інформації про чинне законодавство та практику його застосування для забезпечення прийняття, зміни або визнання такими, що втратили чинність (скасування), нормативно-правових актів» [1].

П.О. Добродумов також є прибічником того, що «потрібно нормативно-правове регулювання організації та проведення правового моніторингу закріпити в Законі України «Про організацію моніторингу законодавства і правозастосовної практики в Україні» [7].

Додатково зауважимо, що саме прийняття закону, в якому буде закріплено мету, суб'єкти, строки, етапи здійснення правового моніторингу, звіт про результати правового моніторингу нормативно-правового акта, особливості правового моніторингу нормативно-правових актів, включених до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та особливості правового моніторингу за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики, як видається, свідчитиме про те, що інститут правового моніторингу зайняв одне з ключових місць в умовах сьогодення та потребує ще більш вагомої уваги та розробки.

Висновки. Отже, правовий моніторинг є важливою умовою ефективного функціонування правової системи, адже впливає на реалізацію практично усіх функцій правової системи, а його належна інституціоналізація дозволить перейти на новий рівень державного та правового розвитку України як сучасної держави.

Відтак, сучасні вектори розвитку правового моніторингу як складного, багатогранного процесу, покликані організувати, дослідити та оцінити ефективність дії механізму правового регулювання, з метою покращення та удосконалення не лише існуючої системи законодавства, а й розробки нових напрямків державної політики у різноманітних сферах суспільного життя, зміцнювати зв'язки правового регулювання з реальною поведінкою людей.

Як видається, незважаючи на всі складнощі, запровадження інституту правового моніторингу на теперішній час є дуже актуальним абсолютно для більшості державних органів влади, громадянського суспільства та для багатьох інших органів та організацій, діяльність яких засновано на конституційному партнерстві, а також спрямовано на створення несуперечливого та взаємоузгодженого українського законодавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьєва М.В. Правовий моніторинг в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Юридичний вісник*. 2016. № 3. С. 26–31.
2. Барабаш О.Т. Законотворення основна функція парламенту. Київ, 1997. 167 с.
3. Градова Ю.В. Інституалізація правового моніторингу в Україні як спосіб захисту прав та свобод людини. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 4. С. 11–15.
4. Градова Ю.В. Інститут правового моніторингу в конституційно-правовій теорії та практиці: монографія. Одеса, 2014. 183 с.

5. Градова Ю.В. Щодо необхідності розробки та прийняття закону України «Про правовий моніторинг». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2017. Випуск 24. С. 46–48.
6. Деякі питання проведення інституційної реформи у сфері виконання майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 р. № 767-р URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/767-2012-%D1%80>
7. Добродумов П.О. Роль правового моніторингу в процесі вдосконалення законодавства. *Законодавство України: історія розвитку, соціальна обумовленість, якість, застосування та вдосконалення*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. м. Донецьк, 20–21 грудня 2013 р. Донецьк: Східноукраїнська наук. юрид. орг., 2013. С. 8–11.
8. Занадрук П.І. Правовий моніторинг як засіб аналітичної діяльності. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. 2021. Вип. 28. С. 27–35.
9. Іванчук В.Є. Інституалізація правового моніторингу в Україні. *Тенденції розвитку та правовий образ сучасної держави*: матеріали міжнародного круглого столу онлайн (м. Одеса, 20 грудня 2019 р.). С. 97–100.
10. Косович В.М. Проект Закону України «Про закони і законодавчу діяльність» та проект Закону України «Про нормативно-правові акти»: порівняльний аналіз. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 26. С. 40–47.
11. Макеева О.М. Інформаційна функція правового моніторингу. *Альманах права*. Вип. 10. 2019. С. 176–179.
12. Петришина М.О., Сасова А.Б. Становлення та розвиток інституту правового моніторингу в Україні: проблеми та перспективи. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 25–31.
13. Про Дослідницьку службу Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 11.08.2022 р. № 438. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438/22-%D1%80%D0%B3#Text>
14. Про затвердження Статуту Національної академії правових наук України : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1375. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1375-2011-%D0%BF>.